

A TERMÉKIMPORTÁLÁS SZABÁLYAI AZ UKRAJNÁBÓL ÉRKEZŐ ACÉL- ÉS HUZALTERMÉKEK ESETÉN

PRODUCT IMPORT RULES FOR STEEL AND WIRE PRODUCTS FROM UKRAINE

REPKÓ SZILVIA* – VARGA ZOLTÁN**

Absztrakt: Magyarország az Európai Unióhoz való 2004-es csatlakozásával részévé vált az európai vámunióknak, mely a jogintézmények közül az egyik legjobban átlátható. Jelen tanulmány a vámjog, a vámigazgatási eljárás meghatározó kérdéseinek felvillantásával mutatja be ennek a jogterületnek a sajátosságait, két vámtarifaszám elemzésén keresztül, amelyeket leginkább az építkezéseken és hulladékgyűjtéssel foglalkozó cégek használnak.

Kulcsszavak: acél- és huzaltermékek, import, Ukrajna, vámigazgatási eljárás, vámtarifaszám

Abstract: After joining the European Union in 2004, Hungary became part of the European Customs Union, one of the most transparent legal institutions. This thesis presents the peculiarities of this area of law by highlighting the defining issues of customs law and the customs administration procedure, through the analysis of two customs tariff numbers, which are mostly used by companies engaged in construction and waste management.

Keywords: steel and wire products, import, Ukraine, customs procedure, heading code

Bevezetés

A vaskohászat és a nyersanyagipar ma is Ukrajna vezető iparága, elsődlegesen a nehézipar, a termékek széles skálájával foglalkozik, így a vizsgálatunk tárgyával tett termékekkel is, mint a hengerelt fémek és az öntöttvas. A nagy kiterjedés mellett a lakosság létszáma az, amely nagymértékben meghatározza Ukrajna gazdasági

* REPKÓ SZILVIA
történelem szakos bölcsész, igazságügyi szervező, irodavezető
rsylvie@gmail.com

** DR. VARGA ZOLTÁN
PhD egyetemi docens, tudományos és nemzetközi dékánhelyettes
Miskolci Egyetem ÁJK
Államtudományi Intézet
Pénzügyi Jogi Tanszék
3515 Miskolc-Egyetemváros
civdrvz@uni-miskolc.hu
<https://orcid.org/0000-0002-4857-4439c>

életben betöltött szerepét. A lakosság nagy része a városokban él, amely az ipar számára hatalmas munkaerőpiacot jelent. Ebből arra lehet következtetni, hogy olcsón lehet acél- és huzaltermékeket vásárolni Ukrajnából. Magyarország elsőként ismerte el a független Ukrajnát, köszönhető ez a viszonylag népes számú kárpátaljai magyarságnak is, és annak, hogy hazánk, a közép- és kelet-európai térséget tekintve, harmadik legfontosabb kereskedelmi partnere Ukrajnának.

Jelen kézirat lezárásának időpontjában az orosz–ukrán háború még javában zajlik, így érzékelhető, hogy mekkora problémát okoz a gazdaság ezen szektorában (is) ez a háború. Ukrajnából a háború kezdeti szakaszában szinte egyáltalán nem érkezett áru, azonban április végétől, május elejétől újra érkeznek acél- és huzaltermékek Ukrajnából.

1. A vámok általános jellemzői

A hatályos jog nem tartalmazza a vám definícióját, csak közvetetten, a vám meghatározásával a közteherforgalom részeként, a vámigazgatási eljárás során kivetendő jogszabályokon alapuló kötelező befizetésként találkozhatunk. Magyarországon Huszár Ernő tett kísérletet arra, hogy a vám komplex definícióját megalkossa. A vám olyan közadó formájában alkalmazott gazdaság-, kereskedelempolitikai eszköz, amely árképző tényezőként érvényesül a vámhatáron áthaladó áruk árában, korlátozza, terheli azok forgalmát, elsődlegesen azzal a céllal, hogy piacot teremtsen, illetve biztosítsa a hazai termelők számára.¹

A vám olyan kötelező, ellenszolgáltatás nélkül fizetendő központi költségvetési bevétel, amit az állam jogszabály alapján, erre hatáskörrel felruházott szervei útján, az államhatáron behozott áruk után szed.

A vám kereskedelempolitikai értelemben olyan gazdaság- és kereskedelmi politikai eszköz, amely árképző tényezőként érvényesül a vámhatáron áthaladó áru külkereskedelmi, illetve belföldi árában. Az áru hazai termelését, fogyasztását előnyhöz juttatja vagy azt korlátozhatja, lehetővé téve az adott ország, közösség nemzeti piaca és a világgpiac, illetve annak egyes részei között kialakult vagy kialakulóban lévő termelési, kereskedelmi és pénzügyi kapcsolatok kisebb-nagyobb mérvű befolyásolását. Országoként meghatározásra került a vámtételek alapján egy bizonyos kvóta, amely feletti beérkezés esetén „megtorlóvám” kerül kiszabásra. Az aktuális kvótát országoként lebontva az alábbi honlapon lehet megtekinteni.²

A vámok megdrágítják az importált terméket, ezzel javítják a fizetési mérleget, és rontják az importtermékek versenyképességét is a konkurens hazai termékekhez képest, javítva ezzel a hazai termelők helyzetét, sértve viszont a hazai fogyasztóknak a minél alacsonyabb árszínvonalhoz fűződő érdekét.³

¹ HUSZÁR Ernő: *Vámelmélet – vámpolitika*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1973, 43–44.

² https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/quota_consultation.jsp?Lang=en&Origin=&Code=098528&Year=2018&Critical=&Status=&Expand=true, 2021. június 21.

³ SIMON István (szerk.): *Pénzügyi jog 2*. Osiris Kiadó, Budapest, 2012, 550.

A vámjog anyagi jogi értelemben a vámokra vonatkozó jogi normák és jogviszonyok összessége, amelyek meghatározzák a vám alapját, a vám mértékét, a vámfizetési kötelezettséget, a vámkedvezmény mértékét és a mentességet. A nemzetközi irodalomban nincs törekvés a vámjog fogalmának meghatározására, a vámjogot, mint a nemzetközi vámjog, az európai (uniós) vámjog és nemzeti vámjog összességét határozzák meg. Nemzeti vámjogunk azokon a hatályos belföldi jogforrásokon alapul, amelyek az Uniós Vámkódex⁴ végrehajtását szabályozzák.

A vámjog részét képezi a vámjog eljárási joga, a vámigazgatási eljárások, mint például az áruvizsgálat, ellenőrző vizsgálat rendje, a szankciók alkalmazásának szabályai. Simon István véleménye szerint a vámjog fogalmába nem tartoznak bele a vámok kezelésével, könyvelésével, nyilvántartásával kapcsolatos normák, melyek a vámjog technikai szabályai, amelyek nem az ügyfelek és a vámhatóság kapcsolatát szabályozzák.

1.1. A vámteher szabályai

A legáltalánosabb és leggyakrabban alkalmazott vámkezelési forma a harmadik országból érkezett áru szabad forgalomba hozatala. A vámjogi szabad forgalomba helyezés által – miután a vámhatóság határozatában megállapítja a fizetendő vámterhet és azt megfizetik – a behozott termék már uniós termék jellegű válik.

A vámtörvény azt határozza meg, hogy milyen fizetési kötelezettségek kapcsolódnak az áru behozatalához. Ezeknek a kiszabása, beszedése, ellenőrzése a vámhatóság hatásköre. A fizetési kötelezettséget összefoglaló nevén vámtehernek nevezük, amelynek meghatározó elemei az import áfa és a vám.⁵

A vámigazgatási eljárásban három tényezőt kell vizsgálni, amelyek nélkül nem lehet elvégezni egy termék vámkezelését. Ezek egy adott termék vámtarifális besorolása, amely nélkül a termék azonosíthatatlan, és nem lehet elhelyezni a vámkezelés szabályrendszerében; a termék vámjogi származásának igazolása, enélkül a termékre vonatkozó kedvezményeket és kereskedelempolitikai intézkedéseket nem lehet alkalmazni; és a termék vámértékének a meghatározása, amelyet, ha nem ismerünk, akkor nem lehet meghatározni, majd kiszabni a terméket terhelő vámterhet, így szabad forgalomba sem bocsátható.

A továbbiakban a vámteher meghatározásának tárgyalását a kisebb egységektől a nagyobb egységekig tárgyaljuk.

1.2. Az áruk származása

Az áruk származási helyének meghatározása a vámjog szempontjából azért nagy jelentőségű, hiszen ez határozza meg, kell-e rá vámot fizetni vagy sem. Az áru származási helye az az ország, ahol az árut vagy az ahhoz felhasznált anyagot

⁴ Az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet. A magyar szabályozásról lásd bővebben: 2017. évi CLII. törvény az uniós vámjog végrehajtásáról.

⁵ FALCSIK István: Vámjogi tudnivalók. *adó, Adó- és Pénzügyi Szaklap* 2020/9., 29.

megmunkálták, feldolgozták. Azonban a késztermék – mint például egy személygépjármű – esetén azt kell figyelembe venni, ahol az utolsó lényeges megmunkálása történt, és ahonnan az importáló országba szállítják. Ezek alapján megkülönböztetünk vámjogi szempontból Közösségen belüli (Európai Unióból származó) árukat és nem Közösségen belülről származókat.

A közösségi árunak azt nevezzük, amely a Közösség vámterületén létrejött vagy előállított áru. A nem Közösségen belülről származó áruk meghatározásának azért van jelentősége, mert ezek után kell behozatali vámot fizetni. Meghatározása a fuvarlevélből (CMR)⁶ és egyéb dokumentumokból állapítható meg.

Bizonyos országokat előnyben lehet részesíteni más országokkal szemben azért, hogy az abban az országban gyártott árukra alacsonyabb vámtételeket alkalmaznak. Azonban ennek az ellenkezője is igaz lehet, amikor büntetővámokat határoznak meg az olyan termékek esetében, amelynek az előállítására a vámterületen belül is lehetőség van, de olcsóbban lehetne behozni és ezzel védik a hazai terméket.

Az Unió Vámkódex területi hatálya az EU vámterületére terjed ki, amelyen egységes vámtarifát és vámszabályokat alkalmaznak.

Azonban, ha két vagy több állam megállapodik abban, hogy egymás áruival szemben nem alkalmazhatnak vámokat, de harmadik országokkal szemben mindegyik állam a saját vámtarifáját és vámjogát alkalmazza, az a szabadkereskedelmi övezet.⁷ A szabadkereskedelmi övezet növeli a megállapodást kötő államok közötti gazdasági intergációt és a kereskedelem szabadságát. A kívülálló államok áruival szemben kiszabott vámok azonban nem lehetnek magasabbak, mint a szabadkereskedelmi övezet létrehozása előtti.

Az Európai Unió egyoldalúan és a szabadkereskedelmi területeket létrehozó szerződések alapján biztosít kedvezményes elbánásokat. Ezek az úgynevezett preferenciális⁸ származási szabályok (a továbbiakban: PEM-szabályok), amely regionális egyezmény⁹ 2013. február 26-án tették közzé az *Európai Unió Hivatalos*

⁶ *Convention relative au contrat de transport international de marchandises par route* rövidítése, magyarul: *Egyezmény a Nemzetközi Közúti Árufuvarozási Szerződésről*. Az egyezmény 1965. 05. 19-én francia nyelven jött létre. Megléte minden olyan esetben kötelező, ha a fuvarozás a CMR-egyezmény részét képezi, enélkül tilos nemzetközi fuvarozást végezni.

⁷ Szabadkereskedelmi megállapodás nem feltétlenül eredményez szabadkereskedelmi övezetet. Övezetnél további feltétel, hogy az együttműködő országok azonos földrajzi egységben belül helyezkedjenek el. Lásd: CSÜRÖS Gabriella: *Unió pénzügyek*. Az európai integráció fejlődésének pénzügyi jogi vizsgálata. HVG-Orac, Budapest, 2015, 50–55.

⁸ A témáról és Európa vámpreferenciális megállapodásairól lásd bővebben: PARDÁVI László: *A globális gazdaság vámjogának alapkérdései, különös tekintettel a preferenciális szerződésekre*. Universitas, Győr, 2015, 105–137.

⁹ Pán-euromediterrán preferenciális származási szabályokról szóló regionális egyezmény. Pan-Euro-Mediterranean (PEM)

Lapjának L 54. számában.¹⁰ Az egyezménynek a köre 2021 szeptemberétől fokozatosan bővül, melynek hozadéka az, hogy a jelenlegi PEM-szabályokat is megtartják, illetve új alternatív szabályrendszert léptetnek hatályba a felülvizsgált PEM-szabályok részére, amelyeket jelenleg PEM átmeneti szabálynak neveznek. Ezekben az esetekben a gazdálkodóknak kell eldönteniük, hogy melyik szabály alapján állapítja meg a termék származását. Ukrajna vonatkozásában 2019. január 1-jétől érvényes ez a megállapodás.¹¹

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy ugyanannak a terméknek a behozatala után fizetett vám egy olyan országból, amellyel nincs preferenciális egyezmény kötve, általában magasabb, mint egy olyan országból, amellyel megkötötték ezt a szerződést. A preferenciális elbánás kötelező több Európán kívüli, gazdasági szempontból az EU-nál alacsonyabb fejlettségi szintű országcsoport esetében. E megállapodásokban az EU rendszerint egyoldalú, viszonyosság nélküli preferenciákat nyújtott másik szerződő félnek. Cserébe azonos elbánást vár el a piacra jutási feltételekben. A szabadkereskedelmi és vámuniós szerződésektől eltérően ezeket a megállapodásokat határozott időre kötik, amelyek azonban meghosszabbíthatók.¹²

A vizsgálatunk tárgyává tett termékek esetén a származás megállapítása a preferenciális szabályrendszer szerint történik, azon belül is a teljes egészében Ukrajnában előállított termékek szabályai szerint, így a nem preferenciális származási és preferenciális származási szabályokra több országban előállított termék esetén nem térünk ki. A származás igazolása nem automatikusan történik, hanem ezt az importeljárással jelezni kell, és minden egyes igénybevétel esetén újra kell igényelni. A származási bizonyítvány egy formanyomtatvány, amelynek a kibocsátása a szállító feladata.¹³

Az általunk vizsgált acéltermékek esetén a származási dokumentum az EUR1. Az EUR-nyomtatvány négy példányban készül, amelyből az első példány a Nemzeti Adó- és Vámhivatalhoz (továbbiakban: NAV) kerül, a második és harmadik példány a vevő példánya abban az esetben, ha a vámkezelés nem közvetett képviselő útján történik. Amennyiben közvetett képviselőt vesznek igénybe, ott a közvetett képviselő feladata azt megőrizni. Bizonyos huzaltermékek ukrajnai importja esetén nincs szükség az EUR1-dokumentumra: részben azért, mert igazolható számlanyilatkozattal, részben azért, mert a preferenciális vámtétel miatt az így is, úgy is 0%.

¹⁰ A Tanács 2013/94/EU határozata (2012. március 26.) a pán-euromediterrán preferenciális származási szabályokról szóló regionális egyezmény megkötéséről (HL L 54., 2013.2.26., 3–158.)

¹¹ Az EU–Ukrajna Vámügyekkel Foglalkozó Albizottság 1/2018 sz. határozata (2018. november 21.) az EU–Ukrajna társulási megállapodáshoz csatolt, a „származó termék” fogalmának meghatározásáról és az igazgatási együttműködés módszereiről szóló I. jegyzőkönyv felváltásáról [2019/101].

¹² LOSONCZ Miklós: *Az Európai Unió külkapcsolatai és külkapcsolati politikája*. Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság. Az egész életen át tartó tanulás programja. TRIMESTER, Tatabánya, 2011, 62.

¹³ Az Európai Parlament és a Tanács 952/2013/EU rendelete, 78. cikk.

Azon áruk esetében, amelyek előállításában több mint egy ország vett részt, úgy kell tekinteni, hogy az a származási ország, ahol az áru az utolsó lényeges, gazdasági-lag indokolt feldolgozáson ment keresztül. Amennyiben az árut származási országában elegendő mértékben megmunkálták, akkor az az eredeti származási státuszát elveszíti, így nem a preferált országból származónak kell tekinteni. Az elegendő mértékű megmunkálás alatt azt kell érteni, amely eredményeként az áru értékében 50%-ot meghaladó értéknövekedés következett be.¹⁴ A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy hiába van az árunak EUR1-dokumentuma, ha a megmunkálás miatt a vámeljárásnak a folyamatában hibára fut a rendszer és nem engedi beküldeni az adatokat a NAV felé.

1.3. Vámtarifa

A világon minden létező dolog – az élő ember kivételével – tarifáisan besorolható. Erre azért van szükség, mert a számokkal való azonosítás és kategorizálás során, a világ bármely részén ugyanarra a dologra vonatkozóan határoznak meg vámtételeket és kereskedelempolitikai intézkedéseket. Emiatt a vámtarifaszám helyes meghatározása alapvető fontosságú. Magyarországon egy adott termék kapcsán felmerülő kötelezettségek meghatározása számos esetben a vámtarifaszám alapján történik. Ilyenek például az *általános forgalmi adóról* szóló törvény¹⁵ (továbbiakban Áfa tv.) szerinti adómérték meghatározása, az Elektronikus Áruforgalom Ellenőrző Rendszer¹⁶ (továbbiakban EKAER), az importfizetési kötelezettségek szabályszerű teljesítése. Egy helytelen besorolással akár több adónem befizetését vagy olyan EKAER kötelezettséget teljesítünk, amit nem is kellene.

A legszélesebb körben alkalmazott besorolási rendszer a Harmonizált Árúleíró és Kódrendszer¹⁷ (továbbiakban HR). Az egyezményt aláíró országok megállapodtak abban, hogy a tarifa és nómenklatúrák megegyeznek a HR-rel és változtatás nélkül alkalmazzák. Ezen az egyezményen kívül van arra is lehetőség, hogy a nemzeti tarifában vagy statisztikai nómenklatúrában további alszámos bontást alkalmazzanak.

A vámunió alappillére, hogy a tagállamok egy közös vámtarifát alkalmaznak egységesen azokkal szemben, akik nem tagjai a vámuniónak.¹⁸ A rendelet¹⁹ mellék-

¹⁴ SIMON: i. m. 456.

¹⁵ 2007. évi CXXVII. törvény az *általános forgalmi adóról*.

¹⁶ Az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer működéséről szóló 13/2020. (XII. 23.) PM rendelet 2. §-ában meghatározott tevékenységek.

¹⁷ 87/369/EGK határozat az összehangolt árúleíró és kódrendszeréről szóló nemzetközi egyezmény és az azt módosító jegyzőkönyv megkötéséről. A 87/369/EGK határozat célja, hogy előmozdítsa a nemzetközi kereskedelmet, és egyeztetett besorolások alkalmazásával megkönnyítse a kereskedelemre vonatkozó statisztikai adatok összegyűjtését, összehasonlítását és elemzését. Magyarországi szabályozása: 4002/2019. tájékoztatás. https://nav.gov.hu/szabalyzok/tajekoztatasok/4002_2019_tajekoztato 2022. március 6.

¹⁸ Az erre vonatkozó rendelkezést tartalmazza a Tanács 2658/87/EGK rendelete (1987. július 23.) a vám- és a statisztikai nómenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról.

lete a Kombinált Nomenklatúra (a továbbiakban KN), melyet minden év október 31-én hirdetnek ki az EU Hivatalos Lapjában²⁰, az alapja pedig a HR.

Így a vámtarifa a nemzetközi kereskedelemben előforduló áruk, árucikkek bizonyos rendszer szerint összeállított jegyzéke, amely tartalmazza az egyes áruknak a vámtarifában meghatározott helyét, az áru megnevezését és az áru után fizetendő vám mértékét. A KN – az Áruosztályok és Árucsoportok rendszerében – az árukat természetföldrajzi sorrendben rendszerezi, amelyek az egyszerűtől az összetett felé haladva követik egymást. Ezen rendszerező elv alapján valósul meg az áruosztályozás, a különböző termékkörök esetében. Az általános szabályok ismerete, valamint azok egységes alkalmazása a helyes áruosztályozás alapja, amelyek tartalmazzák azokat a rendelkezéseket, amelyek kiterjednek az egész vámtarifára.

A KN három nagy egységből áll. A bevezető rendelkezések után a termékek besorolásának alapvető szabályait az alábbi bontásban tartalmazza. A KN értelmezésére vonatkozó általános rendelkezések, a nomenklatúrára vonatkozó általános szabályok, valamint a nomenklatúrára és a vámtételekre egyaránt vonatkozó általános szabályok. A besorolás szabályrendszerének meghatározása után a második részben található a vámtarifa, amely a termékek besorolásához szükséges.

A napi használatban a KN és a vámtarifaszámot (továbbiakban: vtsz.) felváltva használják, ami az eddig leírtakból szembetűnő is, hogy nagyrészt lefedik egymást. Minden egyes vámtarifába beosztályozandó áru esetében meg kell vizsgálni, hogy melyik alkalmazási szabály alapján történik az osztályozás. A KN hat különböző általános szabályt ismer, amelyeket számokkal határol el egymástól. A szabályok alkalmazása során a legfontosabb szempont, hogy a szabályok tekintetében sorrendiséget kell alkalmazni.²¹ Ez azt jelenti a gyakorlatban, hogy nem alkalmazható a második szabály az első szabály figyelembevétel nélkül. A KN egy jogi rendelkezés, mely alapját képezi az árubesorolás gyakorlati alkalmazását elősegítő TARIC-rendszernek.²² A Közösség Integrált Tarifája a KN-re épül, kibővítve az összes alkalmazandó vámtételt, a tarifához kapcsolódó intézkedést, mely természetesen az Unió összes tagállamának hivatalos nyelvén elérhető.²³

¹⁹ A Bizottság (EU) 2022/1998 végrehajtási rendelete (2022. szeptember 20.) a vám- és a statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló 2658/87/EGK tanácsi rendelet I. mellékletének módosításáról.

²⁰ OJ L 282, 31.10.2022, 1–1093.

²¹ HERÉDI János: *A vámtarifa alkalmazásának általános szabályai*. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet. Áruosztály és áruismeret. https://www.nive.hu/Downloads/Szakképzési_dokumentumok/Bemeneti_kompetenciak_meresi_ertekelesi_eszkozrendszerenek_kialakitasa/15_1982_tartalomlem_003_munkaanyag_100331.pdf (2022. március 14.) 4.

²² Online integrált vámtarifa-adatbázis. A TARIC tartalmaz minden vámtételt és bizonyos, az EU külkereskedelmére alkalmazandó uniós szabályokat. Nem tartalmaz azonban a hozzáadott értékadóhoz hasonló nemzeti adónemekkel kapcsolatos adatokat. A TARIC-ot az Európai Bizottság teszi közzé és kezeli. Meghatározza a kódszámokat, naprakész-szé teszi a TARIC-ot, valamint tájékoztatja az uniós országokat a módosításokról.

²³ FALCSIK István: Vámjogi tudnivalók. *adó, Adó- és Pénzügyi Szaklap* 2020/9. szám, 22.

A vámeljáráások során a termékek vámtarifaszámának megadása elengedhetetlen. Az árnyilatkozaton megjelenő vámtarifaszám minden esetben az áruk TARIC-kódja.²⁴ A KN-ben 8 számjegyből álló vámtarifaszámok szerepelnek, ahol az egyes számjegyek az alábbiakat jelentik.

Az 1–2. számjegy a KN nómenklatúrán belüli árucsoport számának a megjelölése. A 3–4. számjegy az adott árucsoporton belüli elhelyezkedést mutatja. Gyakorlatilag ez a vtsz.-szám, a további számokat alszámoknak nevezzük. Az 5–6. számjegy a HR szerinti nómenklatúra vámtarifa-alszámaihoz kapcsolódó kódszám. A 7–8. számjegy a KN szerint meghatározott – az Európai Unió tagállamai által egységesen alkalmazott – alszám. Az elektronikus adatbázisban a KN-kódon belül további két számjegyű bontás is található, amelyet kizárólag a TARIC-rendszerből lehet lekérdezni, így lesz a TARIC-kód 10 számjegyű.²⁵

A vámtarifa-kódolás összefügg a termék összetevőivel, valamint azok arányával és a fentebb ismertetett tényekből is látható, hogy rendkívül bonyolult és összetett feladat. Az ezzel foglalkozó szakembereknek nemcsak a KN-t kell ismernie, hanem rendkívül széles körű áru-, anyag- és technológiai ismeretekkel kell rendelkeznie, melyet folyamatosan naprakészen is kell tartania.

Az egységes rendszerben alapvetően nem fordulhatna elő, de a gyakorlatban nem ritka az, hogy az egyes országok között eltérés lehet a termékek vámtarifálási besorolásában, így előfordulhat az is, hogy az áru más vámtarifaszámmal érkezik meg a határhoz, mint amelyen a vámkezelés történik. Ez előfordulhat úgy is, hogy egy, az áruellenőrzéssel egybekötött vámellenőrzés során mintavétel történik, és a Szakértői Intézet más TARIC-kód alá sorolja az érintett terméket.

Az alábbi gyakorlati példán szeretnénk bemutatni, hogy a vámtarifálási besorolás mennyire összetett és komplex feladat.

7217 Vasból vagy ötvözetlen acélból készült.

721710 Lemezelés vagy bevonás nélkül, akár fényezve, melyen belül az alábbi kritériumoknak sorrendben is meg kell felelni

- kevesebb mint 0,25% szénttartalommal,
- legalább 0,8 mm maximális keresztmetszettel.

72171010 a 7–8 számjegy azonban az alábbi vtsz.-számnak nem felel meg, mert tovább kritériumok vannak a 7–8 számjegy meghatározásánál.

72171031 Itt fel van tüntetve, hogy bevágásokkal és bordákkal, amely azonban a technológiai leírásban nem található meg.

72171039 Más, huzal vasból, nem ötvözött acélból, bevonat nélkül, kevesebb, mint 0,25% szénttartalommal, min. 0,8 mm átmérővel, bevágások, bordák nélkül.

7215 Más rúdvasból vagy ötvözetlen acélból hideg formálással vagy hideg húzással állítják elő.

²⁴ KONYHÁS Richárd – VARGA Zoltán: A megújult vámjogi szabályozás. *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica* XXXVI/1., 2018/1., 91.

²⁵ TARIC-lekérdezés elérhetősége: https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=hu, 2022. március 27.

721510 és a 721550 A hideg formázáson vagy a hideg húzáson túlmenően az ehhez az alszámhoz tartó termékek esetén további megmunkálásoknak vethető alá a termék, mint például préselés, sajtolás, egyengetés.

721590 Más, hidegen alakítva vagy húzva, de tovább nem megmunkálva.

Mind a két termék esetében igaz az, hogy vasból vagy acélból készül, azonban a tarifálásnál az is különbség, hogy a 7217-es vámtarifaszám alá tartozó huzalok minden esetben tekerccses kivitelben, míg a 7215-ös vámtarifaszám alá tartozó pálcák minden esetben szálas kivitelben vannak.

A helyes tarifálás minden esetben az importőr feladata.

A vámeljáráás során amennyiben a NAV nem találja megfelelőnek az importőr által megadott vámtarifaszámot, áruátengedést követő vámellenőrzést végez.

1.4. A vámérték

A vámérték egy összetett, speciális vámjogi kategória. Kiindulási alapja az áru ügyleti vagy más módon meghatározott értéke, azokkal a korrekciókkal, melyet a jogszabályok határoznak meg. A vámérték megállapításának jogi alapja az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény.²⁶ Ez az egyezmény rögzíti azokat a mértékeket, amelyek alapján meg kell határozni a termék vámértékét. Ezt az egyezményt elfogadták az Európai Unió tagországai, amely alapján létrehozták a GATT Egyezményt, amelynek alapját képezik az Unió Vámkódex vámértékre vonatkozó rendelkezései. Az egyezmény az uniós vámérték meghatározására több módszer alkalmazását teszi lehetővé. Ezek a módszerek ugyanúgy egymásra épülnek, alkalmazásuk meghatározott sorrend szerint történik, ezért a sorrendet felcserélni nem lehet. Az egyik módszerről való áttérés csak abban az esetben megengedett, amennyiben a vámértéket az adott módszerrel nem lehet meghatározni. A vámérték meghatározásainak módszerei az alábbi sorrendben:

1. ügyleti érték alapján (az Unió Vámkódex ezt nevezi meg elsődleges módszernek),
2. azonos áruk értékének figyelembevételével,
3. hasonló áruk értékének figyelembevételével,
4. azonos vagy hasonló áruk egységára alapján (az Unió Vámkódex ezt nevezi levonásos módszernek),
5. számított érték alapján,
6. tartalékmódszerrel.²⁷

Az áru vámértékének elsődleges alapja az ügyleti érték, tehát az az ár, melyet a vámterületre való behozatalt közvetlenül megelőző eladás alapján határoznak meg, vagyis leggyakrabban a számla összege.

²⁶ A Tanács 94/800/EK határozata (1994. december 22.) a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről. HL L 336., 23.12.1994., 0001–0002.

²⁷ FALCSIK: i. m. 16.

Az alábbi konjunktív feltételek fennállása esetén alkalmazható az ügyleti érték.

- A vevő számára az áru feletti rendelkezésre vagy az általa történő felhasználásra vonatkozóan nincs korlátozás,
- az ár nem függ olyan feltételektől vagy ellenszolgáltatásoktól, amelyeknek az értéke nem határozható meg,
- az árunak az eladásából származó haszon nem kerül vissza az eladóhoz,
- a vevő és az eladó nincs kapcsolatban egymással, vagy a kapcsolat nem befolyásolja az árat.

Azonban az ügyleti értéket nem lehet önmagában vámértékként alkalmazni, mert ezt az árat több (ún. kiigazítási) tényező befolyásolhatja, amelyeket nem biztos, hogy tartalmaz a számla összege.

Ezek a kiigazítási tényezők lehetnek vámértéket növelő és csökkentő tényezők. Az ukrain acél- és vastermékek esetén a leggyakrabban felmerülő költségek – vámértéket növelő tényezők – az árunak az Unió vámterületére való beszállítása helyéig felmerülő költségek, a szállítással kapcsolatos rakodási, anyagmozgatási és biztosítási költségek. A vámérték-megállapításnál minden esetben szükséges a kiemelt figyelem az importőr részéről, hiszen nemcsak a fizetendő vámnak, hanem az általános forgalmi adónak (továbbiakban: áfa) is az alapját képezi ez az összeg.²⁸

Az importáfa jogszabályi alapja az Áfa tv.,²⁹ amely visszautal a vámjogszabályokra és a vámértéket jelöli meg az áfa alapjaként.

1.5. A termékimport áfája

A magyar vám- és adórendszer egyik gyakran elhangzó kritikája, hogy az áfa és köztük az import során fizetendő áfa mértéke a 27%-kal az egyik legmagasabb Európában.

Ennek ellenére az importáfa esetén mégsem az adómérték volumene okozza a legnagyobb gondot, hiszen az importáfa jelenlegi szabályozása alapján az importált termék vámkezelése során azt be kell fizetni, majd ezt követően lehet levonni és bizonyos esetekben visszaigényelni.

A Vámtv. meghatározza, hogy melyek azok a fizetési kötelezettségek – vámterhek –, amelyek az áru behozatalához kapcsolódnak, és amelyek kiszabása, beszedése, ellenőrzése a vámhatóság hatáskörébe tartozik.

Az importvámeljárással a harmadik országból behozott termékek után áfa-fizetési kötelezettség keletkezik, amely fizetési kötelezettség jogi szabályozási háttere a nemzeti szabályozás hatáskörébe tartozó, de a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK tanácsi irányelvet követő Áfa tv. Az importáfa vonatkozásában az Áfa tv.-t, valamint az adóigazgatási eljárásokra vonatkozó szabályokat a vámigazgatási eljárásra vonatkozó szabályokkal összhangban kell al-

²⁸ FALCSIK: i. m. 15.

²⁹ 2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról 2. § c) pont, 24. § (1).

kalmazni, tekintettel arra, hogy az importáfa megállapítása és beszedése a termék-import vámjogi kezelésén belül történik.³⁰

Az Áfa tv. 24. § (1), (2) bekezdése szerint a termék importja: „*olyan terméknek a Közösség területére történő behozatala vagy egyéb módon való bejuttatása, amely – az Európai Közösséget létrehozó Szerződés (a továbbiakban: Szerződés) 24. cikkének értelmében – nincs szabad forgalomban. Termék importja az is, ha a szabad forgalomban levő terméket a Közösség vámterületének azon területéről hozzák be, vagy egyéb módon juttatják be a Közösség más területére, amely terület rész e törvény alkalmazásában harmadik állam területével esik egy tekintet alá.*”

A termék importja esetében az adót a vámhatóság állapítja meg és veti ki az adófizetésre kötelezetre.³¹ Termékimport vonatkozásában vámjogi szabad forgalomba helyezésről beszélünk, amely az Unió Vámkódex és csatlakozó vámszabályok hatálya alá tartozó eljárás, amelyre az Áfa tv. rendelkezéseinek alkalmazása során tekintettel kell lenni. A termék szabad forgalomba helyezése a vámigazgatási eljárások szabályaiból adódóan bármelyik tagállamban megtörténhet, az importvámkezelés bármelyik tagállamban kezdeményezhető, és bármelyik tagállam vámhatósága el is végezheti azt.

1.6. A vámtartozás megállapítása

Az eddig leírtakból világosan látszik, hogy minden termék esetében kell vámot fizetni, amely a határon áthalad. A vám egy kivetési adózási forma, amely azt jelenti, hogy minden esetben az adóhatóság állapítja meg az ügyfél adatszolgáltatása alapján.

A megállapításhoz pedig a szállítási módot, Incotermst,³² nettó, bruttó tömeget szükséges a NAV rendelkezésére bocsátani, hogy ezt ki tudja számítani, ezért az ügyfél küldeményként teszi a vámáru-nyilatkozatot.

A vámárunyilatkozat tétele elektronikusan működik, ezért a vámárunyilatkozatot a gazdálkodó vagy a vámjogi képviselője ezt feltölti egy saját alkalmazásba – az egyik ilyen a MindSoft, amely egy független magyar szoftverfejlesztő kft. által kifejlesztett szoftver –, amely pedig elektronikusan kommunikál egy külső kommunikációs központon (KK2) keresztül a NAV saját rendszerével.

Az elektronikus vámkezelés során a program logikai ellenőrzést (pl. minden adat ki van töltve, az összárú érték megegyezik-e) is végez. A legtöbb esetben a szoftver által elkészített adathalmaz ellenőrzés nélküli elfogadással történik, azonban a vámhatóság egy-egy vámáru-nyilatkozat esetében ellenőrzést végez, egy kockázatelemzői almodul segítségével.

Ezt követően vámellenőrzést végez a szabad forgalomba bocsátás során, amely történhet okmányvizsgálattal (eredetiben vagy elektronikusan megküldve) vagy

³⁰ FALCSIK: i. m. 46.

³¹ Áfa tv. 155. § (1) bekezdés.

³² International Commercial Terms (Nemzetközi Kereskedelmi Feltételek) rövidítése, amely meghatározza az áruk eladó és vevő közötti tranzakcióját érintő összes feladatot, kockázatot és költséget.

áruvizsgálattal, amely tételesen vagy szűrőpróbaszerűen történik. Az ellenőrzés végeztével a NAV meghozza a határozatot, amely ukrain import esetén a NAV Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Adó- és Vámigazgatósága Záhonyi kirendeltségén történik. Azért Záhonyban, mert a nehéztehergépjármű³³-forgalom számára ez használható. A határozat első oldala tartalmazza a kötelező tartalmi elemeket,³⁴ és a vám fizetéséhez kapcsolódó összeget, valamint azt a fizetési kötelezettséget, amelynek a vámtartozás, és a nem közösségi adók és díjak megfizetésére vonatkozó vámszabályok szerint eleget kell tenni.

A NAV felé minden tranzakciót elektronikus úton kell teljesíteni, ahogy erről az uniós vámjog végrehajtásáról szóló törvény is rendelkezik.³⁵ Az elektronikus adatszolgáltatás feltétele, hogy a hitelintézet és a vámhatóság az elektronikus adatszolgáltatásra vonatkozóan megállapodást kössön, melyet a teljesség igénye nélkül az alábbi hitelintézetek teljesítettek.³⁶ Az elektronikus üzenetküldés lehetőségét a Banki Üzenetkezelő Modul biztosítja. Az ügyfél a vámeljárás során közölt vámösszeg megfizetését banki átutalással kezdeményezi, ezt követően (néhány perc, legfeljebb egy óra) a hitelintézet az ügyfél által a nála visszavonhatatlanul befizetett összegről elektronikus úton értesíti a vámhatóság rendszerét, ezáltal az áru automatikusan kiadhatóvá válik.³⁷ Ez a folyamat rendkívül felgyorsította az áruk kiadhatóságának lehetőségét, mert a korábbi gyakorlat alapján akár két-három napot is igénybe vehetett az, mire a NAV rendszerében lekönyvelésre került a befizetett összeg, és az áru kiadhatóvá vált.

A vámösszeg megfizetése egy importeljárás során – ha nem kis értékű termékekről van szó – komoly anyagi terhet ró az importőrre, amely összeggel, amennyiben arra lehetősége van, előre kalkulál vagy vámjogi képviselőt vesz igénybe.

1.7. Vámtartozás alanyai

A vámigazgatási eljárásban nagy jelentősége van annak, hogy az eljárásban szakemberek járjanak el. Ezért az Uniós Vámkódex szerint a gazdálkodók vámügyeik intézésére vámjogi képviselőt vehetnek igénybe. Ez egy lehetőség, amellyel élhet a gazdálkodó, ha nem él vele, akkor a vámügyeit magának kell intéznie. Azonban a vámigazgatási eljárás legnagyobb része elektronikus formában történik,³⁸ ilyenek például az Automated Import System (Automatizált Behozatali Rendszer, AIS),

³³ 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet [KRESZ] 1. számú függelék II. címe i/1 pontja határozza meg.

³⁴ 2017. évi CLII. törvény az uniós vámjog végrehajtásáról 66. § (2).

³⁵ 2017. évi CLII. törvény az uniós vámjog végrehajtásáról 151. § (3).

³⁶ OTP Bank Nyrt., UniCredit Bank Hungary Zrt., K&H Bank Zrt., Erste Bank Zrt., CIB Bank Zrt.

³⁷ *Tájékoztató az elektronikus vámfizetésről.* https://nav.gov.hu/vam/vamfizetes/elektronikus_vamfizetes, 2022. május 19.

³⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 70/2008/EK határozata (2008. január 15.) a papírmentes vám- és kereskedelmi környezetről. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2008:023:FULL&from=PL> 23, 2022. március 12.

Import Control System (Behozatali Ellenőrző Rendszer), EORI (Gazdasági Szereplők Nyilvántartása és Azonosítása),³⁹ illetve külön programok is.

A Vámtv. 18. cikkének (1), (2) bekezdései szerint bármely személy kijelölhet vámjogi képviselőt, aki az Unió vámterületén letelepedett.

A Vámtv. 19. cikk (1) alapján a vámjogi képviseletnek két formája ismert: a közvetlen és a közvetett. A közvetlen esetén a vámjogi képviselő az eljárás során az ügyfele nevében és érdekében jár el, mely lehet állandó vagy eseti megbízási szerződés alapján. A közvetett vámjogi képviselet esetén a vámjogi képviselő a képviselet ellátása során saját nevében, de ügyfele érdekében jár el, ebben az esetben a szerződés aláírása után a bejelentést el kell végezni a NAV Egységes képviseleti adatlapján (EGYKE). A regisztráció után el kell fogadni a megbízást, amit a gazdálkodó elektronikusan hitelesített, az Azonosításra Visszavezetett Dokumentum Hitelesítés szolgáltatással végez el, majd visszaküldi a megbízott részére, aki befejezi a regisztrációs folyamatot az EGYKE-ben.

Azonban a közvetett képviseletnek nemcsak az előnye, hogy a vámszakmai ismereteket igénylő feladatokat átveszi az importőrtől, hanem a vámteher- (vám- és adó-) fizetési kötelezettségeket is, mely az acél- és huzaltermékek esetén sem elenyésző összeg. Természetesen a közvetett képviselő esetén az ezzel megbízott gazdasági társaság ezt külön szolgáltatási díjért végzi, melynek összege az áru értékének meghatározott százaléka + az áfa.

A közvetett képviselő választásakor a gazdálkodó szervezetnek azt is érdemes figyelembe vennie, hogy a vámjogi képviselő milyen engedélyekkel rendelkezik. Az AEO (Authorised Economic Operator / Engedélyezett Gazdálkodó) programot a Közösségi Vámkódex hozta létre (az Európai Parlament és a Tanács 648/2005/EK rendelete), ugyanakkor a 2016. május 1-jétől alkalmazandó Uniós Vámkódex⁴⁰ is – kisebb változtatásokkal – fenntartotta. Az AEO-programnak globálisan elismert alapja van, a Vámigazgatások Világszervezete (World Customs Organisation) Biztonsági Keretrendszerét (SAFE Framework of Standards) integrálták a rendszerbe. A NAV-nak a kérelmező székhelye alapján meghatározott, egyes különös illetékességgel bíró megyei (fővárosi) adó- és vámigazgatóságai rendelkeznek hatáskörrel az AEO-engedély kiadására.⁴¹ Így az AEO-engedéllyel rendelkező szolgáltatók külön-

³⁹ Az elektronikus vámról: https://nav.gov.hu/vam/egyeb/az_elektronikus_vam, 2022. március 18.

⁴⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 952/2013/EU rendelete (2013. október 9.) az Uniós Vámkódex létrehozásáról. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=C_ELEX:32013R0952&from=EL, 2022. március 20.

⁴¹ Az AEO-program (Authorised Economic Operator) az Európai Unió engedélyezett gazdálkodói programja, melynek célja a nemzetközi ellátási lánc biztonságának növelése. A programhoz önkéntesen lehet csatlakozni, aki kérelmezi az AEO-státuszt, az vállalja az uniós vámjogszabályokban meghatározott AEO-kritériumok teljesítését. Az AEO-engedélyt minden tagállamban elismerik: tanúsítja birtokosának vámjogi megbízhatóságát, valamint jelzi együttműködési szándékát a vámhatósággal.

Egy engedély – három típus

leges elbírálásban részesülnek a vámhatóságoknál, hiszen megbízható partnereként kezelik őket. Ezek a szolgáltatók a vámügyeik intézése, vámáruk fuvarozása és az ezekhez kapcsolódó egyéb feladatok ellátása során számos kedvezményt kapnak a vámhatóságtól az Európai Unió egész területén.

A közvetett képviselő esetében az egyik legnépszerűbb egyszerűsítést az importáfa biztosítása alóli mentesség és az importáfa önadózói engedély jelentette, hiszen a vámkezelés során a vámteher részeként jelentős importáfa-kötelezettség merül fel.

2. Az importeljárási részletes bemutatása

2.1. A gazdasági társaságok között létrejövő szerződéskötés folyamata a szállításig

A továbbiakban egy több éve működő fiktív gazdasági társaság folyamatán keresztül mutatjuk be, hogy hogyan történik a termékimport acél- és huzaltermék esetén Ukrajnából.

A gazdasági társaság, a Huzalfonat Kft. székhelye Miskolcon található. Az alapítás éve 2013. Rendelkezik a vámjogszabályok hatálya alá tartozó tevékenységi engedéllyel (import- és exporttevékenység, vagyis VPID⁴²-számmal, mely a nemzeti azonosító és a vámhatóság számára a gazdálkodó beazonosítását szolgálja a különféle vámeljárásokon, és ennek a megléte automatikusan biztosítja azt, hogy a gazdálkodó szervezet rendelkezik EORI-számmal⁴³ is. A cég fő tevékenységi köre a huzaltermék gyártása (2593'08 TEÁOR-szám),⁴⁴ mely nem tartozik a 2013. évi CXL. törvény és a 443/2013. (XI. 27). Korm.rendelet hatálya alá, így a tevékenysége folytatásához külön engedély nem szükséges. Tevékenysége köréhez tartozik még a fém-, érc-nagykereskedelem (4672'08 TEÁOR-szám) is.

AEOC-engedély: „vámügyi egyszerűsítések” típusú engedély, birtokosa bizonyos, a vámjogszabályokban meghatározott egyszerűsítéseket élvez.

AEOS-engedély: „biztonság és védelem” típusú engedély, birtokosa biztonsággal és védelemmel kapcsolatos vámenőrzéseknél könnyítésekben részesül, amikor az áruk belépnek az Európai Unió vámterületére, vagy elhagyják azt.

AEOF-engedély: AEOC- és AEOS-engedélyek kombinációja.

<https://nav.gov.hu/vam/aeo/az-aeo-programrol-roviden/az-aeo-programrol-roviden>, 2022.július 15.

⁴² A VPID-szám egy vámazonosító szám, amely a vámhatóságnál az elsődleges azonosító. 12 karakter hosszú számsor.

⁴³ Az EORI-szám egy vámazonosító szám, melyet az a tagállam ad ki a vámtevékenységet folytatni kívánó személynek, ahol az adott személy letelepedett, vagy pedig 3. országos személyek esetén, az az első uniós tagállam, ahol először végez vámjogszabályok hatálya alá tartozó tevékenységet. EU-szinten érvényes felépítése HU és 10 számjegy. https://nav.gov.hu/vam/eori_szam, 2022.március 12.

⁴⁴ Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere Magyarországon a Központi Statisztikai Hivatalnál használatos kódrendszer, amely a cégjegyzékben is fel van tüntetve.

Magyarországon a rendszerváltás után a magyar acélipar gyors leépülésen ment keresztül, melynek hatásait Miskolcon még napjainkban is lehet érezni. Azonban nemcsak a rendszerváltás játszott nagy szerepet ebben a folyamatban, hanem az is, hogy a nagyobb kapacitással és több nyersanyaggal rendelkező olcsóbb kelet-európai acéltermékek jelentek meg a hazai piacon, köszönhetően az ottani állami támogatásoknak és az olcsóbb munkaerőnek is.

A Huzalfonat Kft. is ezen megfontolások alapján döntött úgy, hogy Kelet-Európából – leginkább Ukrajnából – importálja az acél- és huzalárut.

Mint ahogy Magyarországon, a szerződéskötéshez is ugyanazon feltételek megléte szükséges az ukrajnai gazdasági társaságok esetén is.

Mivel Ukrajna tudja biztosítani a terméket, így leggyakrabban az ottani gazdasági társaságok értékesítési menedzserei azok, akik megkeresik a lehetséges üzleti partnereket. A kapcsolatfelvétel általában egy inbound e-maillal kezdődik, ahol az eladó – mint megkereső – bemutatja az általuk összeállított termékportfóliót. A Huzalfonat Kft. termékekért felelős részlege, portfólióelemzés után a kft.-nek a stratégiaileg jelentős termékeket műszaki vizsgálat céljából továbbítja a minőségért felelős csoportnak. Ezután a csoport felveszi a kapcsolatot az eladóval, mintadarabok és a hozzá tartozó műszaki dokumentumok bekérése céljából. Ha a próbavizsgálatok során az adatok korrelálnak a dokumentumokban fellelhető adatokkal – és ezt a minőségért felelős csoport is elfogadja –, kezdődhet a tárgyalás a két értékesítési csoport között. Az ártárgyalás során több tényezőt kell figyelembe venni, melyek nagymértékben befolyásolják a döntés meghozatalát. A termék árán kívül, a szállítási feltételek – hiszen nem mindegy, a vámkezelés során, hogy a szállítás milyen INTERCOTERMS-szel történik, hiszen az lehet vámértéket növelő tényező –, a teljesítési határidő, és fizetési határidő azok, amelyek hatással vannak a döntésre. Az ukrajnai import esetén a legjellemzőbb szállítási mód a DAP.⁴⁵

A sikeres tárgyalásokat követően megtörténik egy keretszerződés megkötése, angol és ukrán nyelven. Ezt követően a megrendelések visszaigazolása egy úgynevezett „Specification”-ön történik. Az ukrajnai cégek esetében ez folytonos számozással történik, dátum megjelölése nélkül, amely a későbbi visszakereshetőség szempontjából nagymértékben megnehezíti a megtalálást.

Az ukrajnai vállalkozások esetén a bizalom kiépítéséhez nem elegendő a vállalkozási keretszerződés megkötése, ezért gyakori, hogy a termék készre jelentése és a fuvarozónak való átadása előtt kiállításra kerül a számla és azt banki átutalással rendezni szükséges. Az ukrajnai számlák adattartalma hasonló kötelező tartalmi

⁴⁵ Delivered At Place (helyszínre szállítva) az eladó akkor teljesít, amikor a meghatározott célállomáson a vevő rendelkezésére bocsátja a beérkező szállítóeszközből kirakható küldeményt. Addig a pontig minden kockázatot az eladó visel. Amennyiben a felek másként nem állapodnak meg, az eladó ebben az esetben nem jogosult az áru kirakódása során felmerült költségeinek megtérítését követelni a vevőtől. A szállítással kapcsolatban az eladó intézi az exportengedélyeket, de az importengedélyek beszerzése, a vámfizetés, illetve az import-vámügyintézés a vevő feladata. <http://www.spedorigo.hu/incoterms-2010-2011/dap-delivered-at-place/6593/>, 2022. március 13.

elemeket tartalmaz, mint a magyar Áfa tv. 169. §-a. Azonban nagyon sok esetben az ukrán vállalkozások, ahogy a Specification-öket folyamatos számozással látják el – egy-egy ügyfél esetében –, úgy a számlákat is, ami szintén megnehezíti a visszakeresést.

A Huzalfonat Kft. a 2004. évi XXXIV. törvény⁴⁶ 3. § (2) pontja alapján kisvállalkozásnak minősül, így az importeljárással kapcsolatos feladatokat közvetett vámjogi képviselőn keresztül látja el. Az előző fejezetekben tárgyaltak alapján látható, hogy az importvámeljárással során érdemes a közvetett vámjogi képviselőt igénybe venni. Hiszen nagy mennyiségű a vámeljárással kapcsolatos adminisztrációs feladat, és az áfa átvállalása egy-egy nehéz-tehergépjármű esetén milliós összeg is lehet, amely egy kisvállalkozás számára rendkívüli anyagi terhet eredményezhet. A vámjogi képviselő a Drótfonat Kft.-vel kötött megállapodás szerint a vámügyintézés díját 10 000 Ft/alkalomban állapítják meg, mely összeg beépítésre kerül a termékimportot terhelő áfa alapjába, illetve mivel a vámjogi képviselő rendelkezik AEO-tanúsítvánnyal, az áfa átvállalásának a díját az áru értékének 1,8%-a + áfa díjért vállalja vámkezelésenként.

Az ukrain eladótól érkezett számlát, CMR-t és azokat a dokumentációkat, amelyre a közvetett képviselőnek szüksége van, továbbítják részére, amelyeket legkésőbb az áru határhoz érkezését megelőző egy órával szükséges megtenni, a vámjogi képviselő előzetes adminisztrációja miatt. A vámáru-nyilatkozat megtételéhez az előző fejezetekben részletesen kifejtett információkra van szükségük, úgy mint kereskedelmi számla, a vámtarifaszám meghatározása – ez minden esetben a importőr feladata –, CMR és, ha szükséges, EUR 1. Ezen információk alapján a közvetett képviselő előrgzíti az adatokat a rendszerben, majd várják, hogy a nehéz-tehergépjármű megérkezzen Záhonyba, amely 2022 szeptemberére meghaladja az egy hetet is, hiszen vannak olyan időszakok, amikor 20-25 km-es sor várakozik arra, hogy Magyarországra területére léphessen.

2.2. A szállításhoz kapcsoló többletszolgáltatások

Ukrajnából a legtöbb acél- és huzaltermék nehéz-tehergépjárművel érkezik, ezért a szállítványozóknak van még egy külön adminisztrációs feladatuk, a BiReg,⁴⁷ melynek alapjait a 261/2011. (XII. 7.) Korm.rendelet határozta meg. A 789/2021. (XII. 27.) Korm.rendelet pedig módosította azokat a szabályokat, hogy a bejelentéssel kapcsolatban kinek milyen feladata van. A BIREG-rendszer hatékony, minden fuvarreseményre kiterjedő ellenőrzést tesz lehetővé a bilaterális⁴⁸ és CEMT⁴⁹-

⁴⁶ 2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról.

⁴⁷ Előzetes Elektronikus Engedélyregisztrációs Rendszer, a díj ellenében végzett közúti fuvarfeladatokhoz tartozó engedélykötelezettség.

⁴⁸ Egy útra – oda-vissza szólnak, több fuvarfeladatot nem lehet végezni velük, engedélytípusai, amelyet az ukrainai szállítások kapcsán a csak ilyen engedéllyel rendelkező fuvarosoknak van az a LOCO-engedély.

⁴⁹ Multilaterális engedély, amely feljogosítja a CEMT-tagországokban működő fuvarvállalkozásokat – bizonyos korlátozások mellett – arra, hogy nemzetközi árufuvarozási te-

engedéllyel végzett szállításoknál. Annak érdekében, hogy a harmadik országból érkező járművek mellett az EU tagállamainak fuvarozóit és az általuk végzett – bilaterális vagy CEMT-engedélyhez kötött – fuvarokat is maradéktalanul nyomon követhesse a rendszer, a jogszabály a közösségi engedéllyel tevékenykedők regisztrációját is előírja a BIREG-ben.

A rendszert, a Magyarország területét érintő, díj ellenében nemzetközi közúti árutovábbítást végző 3,5 tonnánál nagyobb össztömegű tehergépjárművel, a saját számlás nemzetközi közúti áruszállítást végző 7,5 tonnát meghaladó megengedett legnagyobb össztömegű tehergépjárművel, továbbá a Magyarország területén végzett ún. kabotázs⁵⁰ fuvarozást végző tehergépjárművel végzett fuvarfeladatokra kell használni.⁵¹

Magyarországra irányuló fuvarozási művelet esetén a Magyarország területére történő belépés előtt szükséges regisztrálni. A sikeresen elmentett fuvarregisztrációhoz a rendszer egy BiReg-azonosítót és QR-kódot generál, melyet a lerakóhely ügyintézője is megkap e-mailen keresztül.⁵² A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a nehéz-tehergépjármű már a záhonyi határnál áll az ukrán oldalon.

Azonban itt nem ér véget a BiReg adminisztrációja, hiszen az áru lerakójának is vannak kötelezettségei. 2021. július 1-jétől itt újabb változás következett be az áru fel- és lerakójának a kötelezettségei között, mert nem kell papíralapon rögzíteni és megőrizni az engedélyeket, hanem a BiReg-rendszerbe kell rögzíteni a fel-, lerakás helyét, idejét, a kilométeróra állását, a CMR-t is. Ez az olyan szállítások esetén okozhat adminisztrációs problémát, amikor a termék közvetlenül a gyártótól a végfelhasználóhoz kerül szállításra, kikerülve ezzel az importortól a le- és felrakodással járó logisztikai problémákat.

Magyarországon az adminisztrációs feladatok ellátása egyre több terhet ró egy-egy gazdasági társaságra, így a végfelhasználók ilyen esetben megpróbálják a BiReggel kapcsolatos feladatokat áthárítani az importőrre, akinek pedig ezzel a saját költségei nőnek meg, hiszen jelen kell lennie a lerakodásnál. Ilyen esetben a személyes találkozásnak is vannak előnyei, hiszen információt lehet gyűjteni, vagy akár a következő szállításról is meg lehet állapodni a feleknek.

A megnövekedett adminisztrációs terhekkel járó BiReget az ukrán fuvarozók számára mentesítették. Jelen szabályozás szerint az Európai Unió és Ukrajna kö-

vékenységet folytassanak. A fuvarvállalkozás székhelye szerinti tagország illetékes hatósága adja ki az engedélyeket, általában 1 naptári évre érvényesek. A CEMT-engedély része a fuvarnapló is, amely az elvégzett fuvarfeladatok dokumentálására szolgál. Eseményszerű vezetése a gépjárművezető feladata. <https://www.mkfe.hu/hu/engedelykotelezettsegkereso>, 2022. március 17.

⁵⁰ Adott országban nem honos gazdasági szereplők közt megvalósuló.

⁵¹ *Tájékoztató az Előzetes Elektronikus Engedélyregisztrációs Rendszer (BiReg) bevezetéséről.* <https://www.kozlekedesihatosag.kormany.hu/hu/dokumentum/202930>, 2022. március 17.

⁵² <https://bireg.hu/>, 2022. március 17.

zötti kétoldalú megállapodás értelmében EU–Ukrajna viszonylatában végzett fuvarfeladatok 2023. június 30-ig engedélymentesen végezhetőek.⁵³

A közúti nehéztehergépjármű-szállításnak alternatív megoldása lehet a tehervonattal történő szállítás, mely az ukrainai import esetén azt jelenti, hogy a határátkelő Eperjeske, ahol kizárólag teherfogalmat bonyolító vasútvonal van. Szállítmányozás szempontjából azért lehet gazdaságosabb, mert egy tehervonatra három nehéz-terhergépjárműnyi anyag fér fel. Vámkezelés szempontjából azonban itt érvényesül az, hogy a vámköltséget növelő tényezőkkel is számolni kell, hiszen Eperjeskén az árut még át kell rakodni másik nehéz-tehergépjárművekre, mielőtt elérnék a rendeltetési helyüket.⁵⁴

2.3. A vámkezeléshez szükséges nyilatkozatok

A szabad forgalomba bocsátáshoz a vámreferensnek a vámáru-nyilatkozaton kívül az alábbi nyilatkozatokra van szüksége, amelyeket az importőr minden vámkezelés során köteles megadni a közvetett képviselő részére.

A Tanács 692/2014/EU rendelete (2014. június 23.) alapján a Krímből és Szivasztopolból származó áruknak az Unióba történő behozatalára korlátozásokat vezettek be, mely értelmében az importőrnek nyilatkozatban kell kijelentenie, hogy az általa Ukrajnából importált termékek nem erről a két földrajzi területről származnak. A vámeljárással foglalkozó szakemberek ezt a nyilatkozatot krími nyilatkozatként szokták emlegetni. Itt fel kell tüntetni azokat a gazdasági társaságokat, melyekkel a Huzalfonat Kft.-nek kapcsolata van.

Az orosz–ukrán háború kapcsán 2022. február 23-án az *Európai Unió Hivatalos Lapja* 65. évfolyamában megjelent 2022/C 87I/01-es tájékoztatása⁵⁵ alapján az Európai Bizottság új közleményt adott ki az importőrök részére, mely szerint az „Európai Bizottság tájékoztatta az importőröket, hogy egyrészt az Európai Unió és tagállamai, másrészt Ukrajna között létrejött társulási megállapodásban előírt preferenciális tarifális elbánás hatékony kezeléséhez és ellenőrzéséhez szükséges feltételek az ukrán vámhatóságok számára nem állnak fenn az Ukrajna donyecki és

⁵³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1280 rendelete az *Ukrajna elleni orosz invázióra tekintettel az Ukrajna által saját jogszabályaival összhangban kiállított járművezetői okmányokra vonatkozó egyedi és átmeneti intézkedések megállapításáról*, 2022. július 18. L 195/13.

⁵⁴ 2022 októberében adták át a fényeslitkei intermodális terminált, amelynek elsődleges funkciója, hogy átrakodják az ide beérkező vasúti szállítmányokat, amire azért van szükség, mert míg Európában 1435 milliméteres nyomtávú vasúti síneket használnak, addig Oroszországban és számos más ázsiai országban az 1520 milliméteres nyomtáv terjedt el. Az intermodális csomóponton emiatt összesen tíz kilométernyi normál és széles nyomtávú vasúti pályát építettek ki, ami mellett az East-West Gate (EWG) kamionokat és félpótkocsikat is tud fogadni.

⁵⁵ Közlemény importőrök részére Az *EU-Ukrajna társulási megállapodás hatálya alá tartozó termékeknek Ukrajna donyecki és luhanszki régiói nem kormányzati ellenőrzés alatt álló területeiről az Unióba történő behozatala*. Európai Bizottság (2022/C 87 I/01)

luhanszki régiói nem kormányzati ellenőrzés alatt álló területein előállított vagy onnan kivitt árukra vonatkozóan.” Mivel Ukrajna vámhatóságának nincs lehetősége a megállapodás vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazására annak garantálása érdekében, hogy az említett területekről származó áruk preferenciális tarifális elbánnásra jogosultak legyenek, valamint annak ellenőrzésére, hogy azok megfelelnek-e a társulási megállapodás 1. jegyzőkönyve 33. cikkében előírt valamennyi szükséges követelményeknek, az ilyen áruk preferenciális tarifális elbánnásban való részvételének feltételei nem teljesülnek.

Az Európai Bizottság az Európai Unió gazdasági szereplőinek, hogy ne igényeljenek kedvezményes elbánnást az Ukrajna donyecki és luhanszki régiói nem kormányzati ellenőrzés alatt álló területein előállított vagy onnan kivitt áruk Unióba történő behozatala tekintetében, mivel ezen áruk szabad forgalomba bocsátása vámtartozást keletkeztet.⁵⁶

Itt is fel kellett tüntetni a gazdasági társaságnak, hogy mely beszállítói partnerekkel áll kapcsolatban.

A következő nyilatkozat az adólevonási jog kezdeményezéséről szól, amelyre a közvetett képviselői megbízás alapján az adólevonási jogot a közvetett képviselőre engedményezi, azaz az adót ő vallja be, ő kötelezett az adófizetésre és ezért ő is lesz jogosult a termék importjához kapcsolódóan megállapított adó levonására.⁵⁷

A következő nyilatkozatot számlánként szükséges megtenni minden esetben, akkor is, ha ez nem az acél- és huzaltermékekre vonatkozik, nevezetesen azt, hogy a beérkező áru nem tartozik a 1013/2006/EK rendelet (HL L 190) rendelkezéseinek hatálya alá, nem hulladék és nem tartozik a Washingtoni Egyezmény (CITIES)⁵⁸ hatálya alá.

Az utolsó nyilatkozat pedig a költségekről szól, melyek ezáltal lehetnek vám-költséget növelő tényezők, mint például a fuvar-költségek és az ügynöki viteli jutalékok. A Huzalfonat Kft. esetében ez a közvetett képviselővel megállapodott 10 000 Ft/vámkezelési alkalom, amennyiben a szállítás DAP-paritással történik.

2.4. A vámkezelés során létrejött határozat számításai

A Huzalfonat Kft. 2021. november 29-én a Specification 9 sorszámú megrendelésen 22 000 kg 4,2 mm átmérőjű fekete lágyhuzalt rendelt meg az ukrajnai partneré-

⁵⁶ A Bizottság (2022/C 87 I/01) Közleménye *importőrök részére – az EU-Ukrajna társulási megállapodás hatálya alá tartozó termékeknek Ukrajna donyecki és luhanszki régiói nem kormányzati ellenőrzés alatt álló területeiről az Unióba történő behozatala tekintetében*. 2022/C 87 I/01. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022XC0223\(04\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022XC0223(04)&from=EN), 2022. március 17.

⁵⁷ Áfa tv. 129. § (1) Az adólevonási jog engedményezése.

⁵⁸ Egyezmény a Veszélyeztetett Vadon Élő Állat- és Növényfajok Nemzetközi Kereskedelméről (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) 1973-ban jött létre, melyet akkor 26 ország írt alá, Magyarország 1985-ben csatlakozott.

től DAP paritással Miskolcra. A fekete lágyhuzal kilogrammonkénti ára 0,945 EUR volt.

Mivel a Specification egy megrendelés, a tényleges súly a rakodásnál kerül megállapításra – némileg eltérhet a Specificaton-ön szereplőtől –, így a rakodás utáni tényleges súly 22 067 kg-ra módosult. A számla végösszege így 20 853,32 EUR. A fekete lágyhuzal vtsz.-száma: 72171039, a harmadik ország vámtétele alapján a vámtétel összeg 0%.

A nehéz-tehergépjármű 2022. január 13-án 18:56 perckor érkezett meg a záho-nyi határkirendeltséghez vámkezelés céljából. Az árfolyam meghatározása az az-napi MNB-árfolyam alapján történik, kivétel az az eset, amikor a vámkezelés napja hétfővégre esik (ilyenkor a hétköznapnak számító utolsó napi MNB-árfolyam az irányadó).

1. táblázat

Árunév:	Más huzal vasból nem ötvözött acélból bevonat nélkül kevesebb mint 0,25% szénttartalommal min. 0,8 mm átmérővel, bevágások, bordák nélkül		
Vámtarifaszám:	72171039	Harmadik ország vámtétele	0%

Megnevezés	Összeg	Deviza
Számla összege	20 853,32	EUR
Árfolyam	355,15	Ft/EUR
Számla értéke	7 406 057	Ft
Külföldi fuvar költség	0	Ft
Belföldi fuvar költség	10 000	Ft
Áfaalapja	7 416 057	Ft
Befizetendő összesen	2 002 335	Ft

Saját szerkesztés

A vámkezelés azáltal, hogy a vámjogi képviselőnek minden szükséges dokumentum rendelkezésére állt, a termék 2022. január 13-án 20:15 perckor szabad forgalomba volt helyezhető, és indulhatott tovább – a kamionstop és a pihenőidő betartásával – Miskolcra.

A Huzalfonat Kft. 2021. december 10-én a Specification 12 sorszámú megrendelésen 21 375 kg betonerősítő acélszálát rendelt meg az ukrainai partnerétől, DAP-paritással Miskolcra. A betonerősítő acélszál kilogrammonkénti ára 1,22 EUR volt. A számla végösszege így 26 077,50 EUR. Számla sorszáma: Invoice 12.

Az alábbiakban egy másik példát szemléltetünk. A betonerősítő acélszál vtsz.-száma: 721590090. A betonerősítő acélszál rendelkezik EUR 1-dokumentummal, így a 3. fejezetben tárgyalt vámtételek alapján a vám összege 0% lesz.

A nehéz-tehergépjármű 2022. február 2-án 12:35 perckor érkezett meg a záho-nyi határkirendeltséghez vámkezelés céljából. A vámkalkuláció és az importáfa összegének meghatározását a következő táblázat tartalmazza.

2. táblázat

Árunév:	Más vasrúd ötvözetlen acélból		
Vámtarifaszám:	7215900090	Harmadik ország vámtétele	0%

Megnevezés	Összeg	Deviza
Számla összege	26 077,5	EUR
Árfolyam	355,25	Ft/EUR
Számla értéke	9 264 032	Ft
Külföldi fuvar költség	0	Ft
Belföldi fuvar költség	10 000	Ft
Áfaalapja	9 274 032	Ft
Befizetendő összesen	2 503 989	Ft

Saját szerkesztés

A szabad forgalomba bocsátást követően a nehéz-tehergépjármű tovább indult Miskolcra, ahol 2022. február 3-án lepakolásra került.

A lepakolást követően a nehéz-tehergépjármű vezetője átadta a BiReg-rendszerhez szükséges dokumentumokat, mint a jármű kilométeróra-állása, a CEMT-engedély és a hozzá kapcsolódó fuvarokmány, CMR, melyeket az Huzalfonat Kft. logisztikai részle- gért felelős megbízottja átvett – a szükséges helyeken bélyegzővel ellátott, majd feltöl- tötötte a BiReg-rendszerbe – és visszaadta a nehéz-tehergépjármű vezetőjének.

A leltárba vételt követően megkezdődhetett a termékek magyarországi értékesítése.

Zárógondolatok

A 2021-től kezdődő válság, amely érinti az energiaszektort és a fosszi- lisenergiahordozó-ágazatokat, amely acél- és huzaltermékek gyártásához és szállí- táshoz nélkülözhetetlenek, ezen termékek ára az egekbe szökött.

Az árakra kezdetben az volt jellemző, hogy jelentősen megemelkedtek, átlago- san 15-20%-kal, majd a nyár folyamán egy lassú csökkenés volt megfigyelhető,

ami azonban nem tartott sokáig, mert 2022. szeptember közepén újra egy viszonylagos áremelkedés volt megfigyelhető. Amennyiben az Ukrajnából importált termékek szállítása újra akadályokba ütközne, akkor a román, bolgár vagy török beszállítók vehetik át a helyüket a piacon. Az általunk vizsgált betonerosító acélszálat – melyet a betonhoz kevernek hozzá – egyre kisebb mértékben keresik a megrendelők. Ennek részben az az oka, hogy az építkezések nagyrészt kiváráásra játszanak, hiszen a jelenlegi árakon nem éri meg bármit is építeni, másrészt mert kezdenek áttérni másfajta technológiára, amely már nem acélt, hanem polimert használ fel.

Összegzőképpen azonban megállapíthatjuk, hogy acél- és huzaltermékekre a továbbiakban is szükség lesz a különböző gazdasági szektorokban, azonban ezen termékek további drágulása esetén komoly gazdasági átrendeződésekre lehet számítani.

Felhasznált irodalom

- [1] CSÜRÖS Gabriella: *Uniós pénzügyek*. Az európai integráció fejlődésének pénzügyi jogi vizsgálata. HVG-Orac, Budapest, 2015.
- [2] FALCSIK István: Vámjogi tudnivalók. *adó, Adó- és Pénzügyi Szaklap* 2020/9., 29–46.
- [3] HERÉDI János: *A vámtarifa alkalmazásának általános szabályai*. Nemzeti és Felnőttképzési Intézet. Áruosztályozás és áruismeret. https://www.nive.hu/Downloads/Szakkepzesi_dokumentumok/Bemeneti_kompetenciak_meresi_ertekelesi_eszkozrendszerenek_kialakitasa/15_1982_tartalomelem_003_mu_nkaanyag_100331.pdf, 2022. március 14., 4.
- [4] HUSZÁR Ernő: *Vámelmélet-vámpolitika*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1973.
- [5] KONYHÁS Richárd – VARGA Zoltán: A megújult vámjogi szabályozás. *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica* Tomus XXXVI/1, 2018/1., 87–125.
- [6] LOSONCZ Miklós: *Az Európai Unió külkapcsolatai és külkapcsolati politikája*. Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság Az egész életen át tartó tanulás programja. TRI-MESTER, Tatabánya, 2011.
- [7] PARDAVI László: *A globális gazdaság vámjogának alapkérdései különös tekintettel a preferenciális szerződésekre*. Universitas, Győr, 2015.
- [8] SIMON István (szerk.). *Pénzügyi jog* 2. 4., átdolgozott kiadás. Osiris Kiadó, Budapest, 2012.